

Programska orijentacija „Vojnog dela“ za period od 1982. do 1983. godine

Polaznu osnovu za programsku orijentaciju »Vojnog dela« za period od 1982. do 1983. godine čine: a) osnovni konceptijski i doktrinarni stavovi i opredeljenja za odbranu našeg socijalističkog samoupravnog društva, koji su izraženi u Ustavu, Zakonu o narodnoj odbrani, Smernicama za odbranu SFRJ od agresije i drugim doktrinarnim dokumentima; b) zadaci koje je pred vojnu nauku i vojnu publicistiku postavio drug Tito u Naredbi o izdavanju opštevojnog teorijskog časopisa »Vojno delo«, u intervjuu »Vojnom delu« decembra 1973. i u Pismu Redakciji povodom 30. godišnjice časopisa, 7. decembra 1979; c) idejno-politički stavovi iz Programa SKJ i kongresnih rezolucija o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, te stavovi najviših vojnih rukovodilaca u oružanim snagama; d) stanje i tendencije razvoja vojne teorije i prakse u svetu i u nas; e) stanje i tendencije u međunarodnim odnosima, sa veoma izraženim trendom zaoštavanja odnosa između supersila i vojnih blokova i intenziviranjem trke u naoružavanju, i planovi razvoja naših oružanih snaga i sistema opštenarodne odbrane.

Konceptijska i doktrinarna opredeljenja, Titovi stavovi i zadaci koje je u naznačenim prilikama postavljao pred »Vojno delo«, te idejno-politički stavovi sadržani u Programu SKJ i kongresnim dokumentima, trajna su osnova na kojoj se temelji programska orijentacija »Vojnog dela«. Pri tome se ima na umu dalji razvoj koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, što znači da će se u vođenju uređivačke politike voditi računa o stavovima u inoviranim doktrinarnim dokumentima, pre svega o stavovima koje će zauzeti XII kongres SKJ u rezoluciji o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

U vreme ogromnih naučnih dotignuća u razvoju i usavršavanju nuklearnog i drugog oružja masovnog razaranja i uništavanja i stalne pretnje da mogu biti upotrebljena, došlo je do novih kvalitativnih promena na svim nivoima ratne veštine. Poslednjih godina nuklearni potencijal je postao kompleksniji i raznovrsniji. Radovi iz ove oblasti sve više su usmereni na razvoj, usavršavanje i uvođenje u naoružanje nuklearnog oružja veoma male snage, sa mogućnošću selektivnog izbora efekata u skladu sa uslovima dejstva i operativno-taktičkim zahtevima. Uporedo sa razvojem nuklearnog i hemijskog oružja, usled pojačane trke u naoružavanju, neprestano se usavršava i konvencionalno oružje i u nekim aspektima razorne i uništavajuće moći približava se nuklearnom oružju taktičke namene. Savremena borbena sredstva u celini snažno su podstakla i revolucionisala vojnu misao i uticala na pojavu novih doktrina i vojno-strategijskih koncepcija.

Iako nuklearne doktrine i strategije zasad nalaze primenu samo u domenu zastrašivanja i pretnje, dok se ratovi vode konvencionalnim oružjem i metodama, to nikako ne znači da u budućnosti ne bi moglo doći do upotrebe nuklearnog oružja, prvenstveno onog taktičke i operativne namene. Sadašnji trend razvoja međunarodnih odnosa, koji karakterišu zaoštavanje i nadmetanje supersila i blokova oko sfera uticaja, spuštanje detanta do najniže tačke, intenziviranje trke u naoružavanju, posebno u strategijskom naoružavanju, te razvoj nuklearnog oružja, posebno onog male i veoma male snage, objektivno se povećava mogućnost njegove primene, pa i u lokalnim ratovima. O tome svedoče i neke najnovije zvanične izjave državnika velikih sila u vezi s mogućnošću vođenja ograničenog nuklearnog rata. No, kako se u savremenim vojnim doktrinama najveći značaj pridaje materijalno-tehničkom faktoru, i nuklearne i konvencionalne doktrine i strategije većine savremenih armija u svetu su, u osnovi, tehnokratske. Stoga nam one ne mogu poslužiti kao uzor, ali se moraju svestrano izučavati.

Kad je reč o našoj vojnoj misli, mora se poći od činjenice da se radi o autentičnoj doktrini i osobenoj ratnoj veštini, koja je u dobroj meri teorijski oblikovana, ali da teorija u nekim područjima ratne veštine i pripreme društva za odbranu zaostaje za bogatim praksom u realizovanju koncepcije opštenarodne odbrane; to se naročito odnosi na neka pitanja taktike, operatike i teorijskih uopštavanja u pripremi društvene baze. Pored toga, dinamičan razvoj našeg društveno-političkog sistema socijalističkog samoupravljanja i materijalne baze društva, koji opredeljuju našu vojnu misao i celokupnu odbrambenu doktrinu i praksu, zahteva neprekidno

ulaganje novih napora u oblasti vojne teorije, kako bi se praktična iskustva uopštavala i na taj način trasirao put svih odbrambenih priprema, odnosno pronalazila nova, bolja i efikasnija rešenja.

S obzirom na sadašnje stanje naše vojnonaučne misli, aktuelnih potreba koje se mogu predvideti za naredne dve godine i s obzirom na idejno-političke intencije pomenutih dokumenata, program-ska orijentacija »Vojnog dela« za period od 1982. do 1983. godine treba da obuhvati sledeće osnovne oblasti:

1. Opšta teorija o ratu i opštenarodna odbrana i društvena samozaštita

Baveći se novim pojavama u međunarodnim odnosima, »Vojno delo« će inicirati rasprave o tim pojavama s težnjom da se doprinese njihovom naučnom objašnjenju. Ovde se imaju na umu, pre svega, novi vidovi hegemonije i potčinjavanja i neki novi vidovi agresije i novi oblici upotrebe sile na posredan način. Pred vojnu teoriju postavlja se aktuelan zadatak da objasni fenomene kriza i specijalnog rata kojima se pokušavaju rešavati međunarodni problemi u zamenu za ratove, tamo gde se oni ne mogu voditi ili je mogućnost njihovog vođenja značajnije limitirana.

Teme vezane za dalju razradu i razvoj koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite treba prvenstveno da obuhvate suštinska pitanja iz strategije oružane borbe u funkciji teorijskog objašnjavanja novih stavova i pogleda, i praćenja njihovog održavanja u praksi kao i u funkciji problematizovanja pojedinih pitanja koja svakodnevno praksa pokreće i nameće. Sve stavove, aktivnosti i akcije Saveza komunista u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite treba komentarisati, razrađivati i teorijski objašnjavati, polazeći od Programa SKJ, odluka svih kongresa SKJ, uključujući XII kongres SKJ, i odluka i zaključaka Sedme izborne sednice Konferencije SKJ u JNA u oblasti odbrane i zaštite. Uporedo sa ovim treba inicirati rasprave koje će doprinositi daljoj i dubljoj teorijskoj razradi doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i funkcija sistema ONO i DSZ kao jedinstvenog sistema odbrane i zaštite SFRJ. »Vojno delo« će nastojati da prati, analizira i komentariše protivurečnosti razvoja našeg samoupravnog društva sa stanovišta opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Takođe, treba pokrenuti rasprave o društveno-političkim zajednicama u ratu, posebno o pripremama užih društveno-političkih zajednica (opština, mesnih zajednica i osnovnih organizacija udruže-

nog rada) za vođenje oružane borbe i organizovanje svih oblika otpora na privremeno zaposednutoj teritoriji. Predmet posebnog interesovanja i angažovanja časopisa treba da bude funkcionisanje sistema bezbednosti društvene samozaštite u složenim političko-bezbednosnim i kriznim situacijama i, s tim u vezi, upotreba oružanih snaga u sprečavanju dejstava snaga specijalnog rata. A to je, u najširem smislu, oblast posredne strategije i oblast specijalnog rata, kao oblika ugrožavanja naše zemlje, i naspram toga strategija priprema za suprotstavljanje tom obliku ugrožavanja.

2. *Vojna nauka i teorija ratne veštine*

Vojna nauka mora još više biti jedan od odlučujućih činilaca razvoja naših oružanih snaga i naše koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Kompleks tema iz oblasti vojne nauke i teorije ratne veštine treba da obuhvati i problematiku daljeg konstituisanja vojne nauke, naučnih teorija i izgrađivanja autentične metodologije vojne nauke, tretirajući sve najvažnije teorijske probleme ratne veštine, i to na svim nivoima ratne veštine (strategije, operatike i taktike). Posebnu pažnju treba posvetiti konstituisanju i razvoju teorije rukovođenja i komandovanja u ONOR-u, s obzirom na složenost te problematike.

Izlazak nove »strategije oružane borbe« trebalo bi da dalje podstakne teorijsku misao, da dâ nove inicijative i izvrši nove teorijske prodore koji će naći svoj izraz u produbljenoj analizi i sin-tezi fenomena NOR-a i oružane borbe u njegovom sklopu i, kao rezultat toga, u višem kvalitetu naših praktičnih rešenja. Više nego do sada, našu pažnju bi trebalo da privlače veoma značajna pitanja kao što su: strategijsko iznenađenje i mogućnost njegovog postizanja na jugoslovenskom prostoru, borbena gotovost i strategijski razvoj oružanih snaga, napadna i odbrambena operacija u opštenarodnom odbrambenom ratu i dr. Isto tako, na stranicama »Vojnog dela« treba više razmatrati probleme vezane za osnovne sadržaje oružane borbe, a posebno probleme organizovanja i vođenja protiv-oklopne, protivpešadijske, protivvazdušne i protivdesantne borbe. Uporedo sa ovim od izuzetnog je značaja dalja razrada opštih pitanja teorije taktike, upotrebe združenih taktičkih jedinica u izvođenju bojeva i operacija, kao i pitanja upotrebe vidova i rodova u svim vidovima i oblicima borbenih dejstava. Od izuzetnog je značaja dalje izučavanje i razmatranje pitanja vezanih za probleme kao što su: odbrana gradova u zahvatu fronta i na privremeno zaposed-

nutoj teritoriji; zaštita od nuklearnog i hemijskog oružja, posebno od nuklearnog oružja male i veoma male snage; elektronska dejstva i protivelektronska borba; savremena pešadija u protivoklopnoj i protivvazdušnoj borbi; jedinice teritorijalne odbrane u protivdesantnoj borbi i dr. »Vojno delo« baviće se i praktičnim i teorijskim pitanjima obuke oružanih snaga i drugih struktura opštenarodne odbrane, kako bi sa svoje strane doprinelo efikasnosti te obuke i ukupnih odbrambenih priprema.

3. Idejno-političko i psihološko osposobljavanje oružanih snaga i drugih subjekata opštenarodne odbrane

U nekoliko brojeva u 1982. godini »Vojno delo« će objaviti priloge na temu »U susret XII kongresu SKJ«, donositi aktuelne materijale i dokumente XII kongresa i komentar odluka i zaključaka Sedme izborne sednice Konferencije organizacije SKJ u JNA. Pored toga, potrebno je inicirati raspravu o pitanjima koja će doprinosti razvijanju ofanzivnog duha kod naših starešina, njihovom idejnom osposobljavanju za uspešno vođenje rata i razvijanju njihovog uverenja da se samo borbenošću, istrajnošću i ofanzivnim dejstvima može izvojevati pobeda u eventualnom ratu. Rasprave o ovim i drugim pitanjima treba da daju nove ideje i činjenice koje determinišu izgrađivanje svestrane socijalističke ličnosti starešina u vojnim školama. Poseban značaj ima obrada pitanja psihološke pripreme pitomaca vojnih škola za profesionalnu delatnost. Svestranim analiziranjem profesionalne delatnosti starešina u miru, a naročito u ratu, treba otkrivati nove puteve psihološke pripreme starešina radi povećanja njihove psihičke pouzdanosti i stabilnosti (intelektualne, emocionalne i konativne).

Sadašnji trend u razvoju međunarodnih odnosa, intenzivna trka u naoružavanju i povećavanje mogućnosti upotrebe nuklearnog i hemijskog oružja nameću potrebu svestranih priprema oružanih snaga i stanovništva za uspešno vođenje eventualnog rata i u tako složenim uslovima. S tim u vezi, od posebnog značaja je dalja razrada (teorijska i praktička) pitanja kao što su: ideološko-politički rad u oružanim snagama, a naročito ideološko-političko izučavanje i poznavanje naše stvarnosti; uloga društveno-političkih organizacija (posebno SKJ i SSOJ) u moralno-političkom vaspitavanju pripadnika oružanih snaga u miru i ratu; međunacionalni i drugi odnosi među ljudima u funkciji jačanja borbene sposobnosti oružanih snaga i odbrambene sposobnosti zemlje.

S obzirom na izraženi uticaj crkve i religije u celini na društvena kretanja u svetu, neophodno je ovaj fenomen izučavati i objašnjavati, a posebno mesto i ulogu religije u našem socijalističkom društvu.

4. Rukovođenje opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom i rukovođenje i komandovanje oružanim snagama

Teme vezane za ovu oblast treba da obuhvate suštinska teorijska i praktična pitanja rukovođenja opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom i rukovođenja i komandovanja oružanim snagama. Od posebnog značaja su, pored ostalih, sledeća pitanja: rukovođenje i komandovanje strategijskim i operativnim grupacijama i taktičkim sastavima; mobilizacijske pripreme i mobilizacijska gotovost oružanih snaga; objedinjavanje borbenih dejstava na operativnom planu i u zonama združenih taktičkih jedinica; pripremanje i organizovanje borbenih dejstava; primena automatizovanih sistema u rukovođenju i komandovanju; specifičnosti rukovođenja i komandovanja na privremeno zaposednutoj teritoriji; mesto, uloga i zadaci štabova teritorijalne odbrane u sistemu rukovođenja i komandovanja; uloga komiteta opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u rukovođenju opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom u ratnim i kriznim situacijama; rukovođenje borbom i otporom u gradovima na privremeno zaposednutoj teritoriji.

5. Teorijsko uopštavanje iskustava iz prakse

Uopšavajući iskustva iz rada jedinica, komandi i štabova oružanih snaga, društveno-političkih zajednica i društveno-političkih organizacija i organizacija udruženog rada (sa vežbi, manevara i drugih praktičnih delatnosti) u primeni koncepcije opštenarodne odbrane, »Vojno delo« treba da postane most kojim se na najneposredniji način spajaju i međusobno prožimaju teorijski rad i praktična delatnost u oblasti priprema društva za opštenarodni odbrambeni rat. Svakako, najvrednija su ona iskustva koja se odnose na rešavanje naših aktuelnih teorijskih i praktičnih problema. Uporedo s tim treba, više nego do sada, inicirati rasprave o pitanjima vezanim za vaspitno-obrazovni proces u vojnim školama i jedinicama i afirmisati rezultate istraživanja problema koji se tiču

obuke i vaspitanja u vojnim školama i jedinicama i dr. Od značaja su i pitanja vezana za: obuku starešina, komandi i štabova u oružanim snagama; osposobljavanje rezervnih vojnih staršina; obuku i vaspitanje struktura van oružanih snaga, i dr.

6. Materijalno obezbeđenje u opštenarodnom odbrambenom ratu

Kompleks tema iz oblasti materijalnog obezbeđenja u opštenarodnom odbrambenom ratu treba da obuhvati suštinska teorijska i praktična pitanja obezbeđenja materijalnih i zdravstvenih uslova za oružanu borbu, delatnosti materijalnog obezbeđenja i pozadinskog obezbeđenja oružanih snaga i funkcionisanja društvenog sistema u ratu kao celine. S tim u vezi, sa teorijskog i praktičnog stanovišta, posebno treba analizirati pitanja vezana za: organizovanje i rad privrede u ratu, posebno na privremeno zaposednutoj teritoriji; organizovanje saobraćaja u sistemu opštenarodne odbrane; pozadinsko obezbeđenje oružanih snaga na privremeno zaposednutoj teritoriji; ulogu, mesto i zadatke društveno-političkih zajednica, organizacija udruženog rada i drugih asocijacija u pozadinskom obezbeđenju oružanih snaga i stanovništva; organizaciju materijalnog i zdravstvenog obezbeđenja oružane borbe u velikim gradovima; tehničko obezbeđenje oružanih snaga. Pored ovih pitanja, posebno je značajno da se analiziraju i istaknu problemi razvoja oružanih snaga i sistema opštenarodne odbrane u celini sa stanovišta ostvarivanja mera ekonomske stabilizacije.

7. Iskustva iz NOR-a i ratova vođenih posle drugog svetskog rata

Teorijsko uopštavanje iskustava iz našeg NOR-a i iskustava iz savremenih lokalnih ratova treba da bude u funkciji daljeg razvijanja i usavršavanja naše doktrine i strategije opštenarodne odbrane, pre svega strategije oružane borbe. Težište u ovoj oblasti treba da bude na iskustvima iz našeg NOR-a, posebno na izučavanju stvaralaštva druga Tita u oblasti teorije i prakse oružane borbe, rukovođenja i komandovanja i drugim ključnim pitanjima vojne i političke strategije. Uporedo sa ovim treba uopštavati i operativno-strategijska i taktička iskustva iz lokalnih ratova vođenih posle drugog svetskog rata, iskustva iz nekih vojnih intervencija, a i iskustva iz ratova koji se danas vode.

8. *Razvoj ratnih doktrina i oružanih snaga drugih zemalja*

Novine u razvoju ratne tehnike i njihov uticaj na doktrine i strategije savremenih armija, posebno armija blokovskih zemalja, treba stalno da budu predmet pažnje i sistematskog izučavanja u »Vojnom delu«. Taktička nuklearna oružja male i veoma male snage, razvoj hemijskog i biološkog oružja, snižavanje nuklearnog praga i opasnost od eskalacije lokalnih ratova u ograničeni ili opšti termonuklearni rat — veoma su značajne teme za časopis i uopšte za razvoj naših oružanih snaga i svih drugih komponenata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Takođe, predmet stalnog praćenja treba da budu i novine u razvoju specijalnih snaga i snaga za brze intervencije vodećih zemalja vojno-političkih grupacija.

»Vojno delo« će posebno pratiti, komentarisati i analizirati aktuelne vojno-političke događaje u svetu i probleme vezane za njih (međublokovski odnosi, aktuelna pitanja razoružanja, detant, instaliranje raketa u Evropi i dr.), naročito sa stanovišta borbenosti i odbrane naše zemlje.

9. *Rasprave koje pokreće Redakcija "Vojnog dela"*

U narednom periodu (1982—1983) Redakcija »Vojnog dela« će za »okruglim stolom« organizovati više rasprava o sledećim temama:

1. Tehnološki razvoj i ključni problemi pripremanja oružanih snaga i svih drugih komponenata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite za vođenje opštenarodnog odbrambenog rata;

2. Politička kriza kao supstitucija rata i društvena samozaštita kao oblik borbe i suprotstavljanja u specijalnom ratu;

3. Dalji razvoj teorije i prakse u oblasti priprema društvene baze za opštenarodni odbrambeni rat.